

לפני 12 שנים האשים פקיד בכיר את

מיכאל צור בלקיחת שוחד - אשכול הורה לחקור -

אך ההוראה לא בוצעה

מענין צור נופל

מיכאל צור
אשת המיסתורין חתמה

יונה הצור
המפקח האשים

זבי רבנר
המנכ"ל עזר

טיבור רוזנבאום
האחראים ישנו

על רקע הפיחות. חצור סיכם, מייד אחרי הפיחות, עם היהלומנים על הסדרי המרת מלאי היהלומים שברשותם לפי השער החדש. יום לאחר הסיכום נודע לו כי מיכאל צור זימן את היהלומנים אליו, נוף בהם על שהסכימו להסדריו של חצור, והודיעים כי הוא יתן להם הרבה יותר ממה שחצור מוכן לתת.

נדיבות-ליבו של צור באה בשל רצונו להעביר הטבות לחברת היהלומנים הי-ממשלתית פיתוח. כיוון שהחברה הפסי-דה כל הזמן, ביקש באמצעות הפיחות לתת סיוע כספי לפיתוח, תוך ידיעה כי לשם כך יהא עליו לחלק מיליונים לכל היהלומנים.

ספיר אינו אמין

חצור החל מהרהר בדברים שראה וידע, החל רואה הכל באור עגום. מדי יום ראשון, אחת לשבועיים, היה חצור לוקח את ספיר מביתו שבכפר-סבא לירושלים, ונהגו של השר, במכונית-השר (המיסחריות-תעשייה) היה נוסע מאחור, תוך כדי הנסיעה היה חצור מגולל באוזני ספיר מה קורה ביהלומים, וכן את חשדו תינו כלפי מיכאל צור.

אחרי שצור שינה את הסדרי פיצויי היהלומנים בפיחות, אמר חצור לספיר כי בדעתו להתפטר, אבל ביקשו לא לגלות זאת לאיש, גם לא לצור, כדי שיוכל לסיים את הסדרי הפיחות עם סמכות מלאה. ספיר הבטיחו לא ליכר עם איש, ובאותו יום שלח לו חצור מכתב-התפטרות בכתב-יד, ובו חזר על הבטחת הסודיות.

יומיים לאחר-מכן טילפן צור לחצור, ושאלו מדוע הוא מתפטר, ואמר כי שמע זאת מספיר. כשהביע חצור תמיהה על הפרת-האמון מצד ספיר, אמר לו צור כי ספיר אינו אמין.

כעבור ימים אחדים ביקר אצל חצור שגריר ישראל בחוף השנהב, אפרים בן-חיים, מראשי הקיבוץ המאוחד ושגריר ותיק באפריקה. הוא בא אל המפקח על היהלומים לשיחה בגלל פעילות חברת פיתוח הממשלתית באפריקה. בן-חיים שאל את חצור מה דעתו על יהלומן מסויים הפועל באפריקה, וחצור השיב כי הוא נוכח. השגריר תמה, ואמר כי צור המליץ עליו בכל פה. חצור השיב כי גם צור נוכח.

השגריר משכו בלשונו, וחצור סיפר ל-שגריר מקצת ממה שראה בעיסקי השחיתות והשוחד של צור בין יהלומנים. הד-שגריר נסע לארץ בה היה מואמן, ושלה משם דו"ח מפורט על השיחה עם חצור, לשרת-החזן דאו גולדה מאיר. גולדה הודיעה, ותבעה משר האוצר לוי אשכול חקירה מלאה.

ב-2 באפריל 1962 נקרא יונה הצור בפני לוי אשכול, פינחס ספיר, מנכ"ל משרד-האוצר ד"ר יעקב ארנון ומיכאל צור. חצור סיפר על מיקרים בהם נוסע צור לחו"ל וזוכה באירוה מלכותי על חשבון חברות שמטרתיהן נוגדות את מטרת המדינה; על מיקרים רבים של חשדות לשוחד שקיבל צור; על הפרשה בה ניסה צור להכריחו למחוק חוב של חצי מיליון דולר של יהלומן ששקע ב-חובות זירד לבלגיה.

הוא סיפר על הידידות המוזרה בין צור וספיר לבין יהלומן בשם פסח ברמן שהוצא מן הבורסה בגלל חובות. (המשך בעמוד 26)

המדינה חקר את הפרשה כולה, ומסר את מימצאיו לוועדת-הכספים של הכנסת, שי-החליטה על גניזת המימצאים.

המפקח שפתח פה - סולק

חקירה זו, והמעט שהתגלה בה, לא הפריעו לממשלה למנות את מיכאל צור, באותה תקופה בדיוק, כמנכ"ל החברה לירשאל.

פרשת בתי-הדין של סיארה לאוונה

האחראים

חוק החברות קובע כי חבי-רי מועצת המנהלים נושאים באחריות למעשי המנהלים שהם מינו. החברה לישראל מינתה תשעה חברים למיני-הזה מצומצמת, הנושאים באחריות הישירה לכך מע-שי החברה. מתפקידים היה לחקור ולשאול את מיכאל צור למעשיו, ובעיקר כשידי-עו כי החברה לישראל גיי-סה ב-60 מיליון דולר, מהם המחצית לא נוצלה.

מבין התשעה, שנושה אינם מתגוררים בישראל, דרך קבע: היו"ר, הכרוז ארי-מונד דה-רוטשייד, סם רוסי-ברג ויוסף דומברגר. במקו-מם מכונים (לפי הסדר) מרי-דכי לימון, דויד גולן - מנכ"ל הבנק הבינלאומי הי-ראשון וד"ר וולף צגניה.

המשתתפים הישראלים הם: יעקוב ברין (נציג הקבוצה הקנדית בעלת רשת "שופר-סל"), משה בנו גיטר (מראי-שי "בנק דיסקונט"), מונה עתה לחקור את פרשת צור, מיכאל צור, אשר יד-יון (לשעבר מזכיר, חברת העובדים), ברוך יקותיאל, נציג "בנק לאומי", יקותי-אלי החלוק את מנכ"ל ב"ל, ארנסט יפת, עניו נמסר שי-פרש מכיוון שניהול החברה לא היה לרוחו. אם נכון הדבר, אחריותו רבה, שכן ידע כי משהו אינו כשורה - ובכל זאת מינה במקומו נציג אחר של בנק לאומי.

לא נחקרה חקירה מיסטרית, וועדת הכספים של הכנסת עשתה הכל כדי ל-שטטשה. אולם פרשה זו מחווירה, לעומת פרשת עיסקות השוחד של צור בענף היהלומים, שחלקים ממנה פורסמו ברעש גדול בעיתונות בשנת 1962, עת התפטר המפקח על היהלומים דאו יונה הצור. האשמותיו של יונה הצור, סגן-אלוף (מיל.) ואחד מאנשי המיסד, מתפרסמות כאן לראשונה.

יונה הצור היה קצין הכנסת עת נלקח משם להיות המפקח-על-היהלומים. מיניו בא לאחר רינונים בלתי-פוסקים על שחיתות במשרד המפקח על היהלומים. ספיר הציג את חצור לפני מקורביו בגאווה. בציניו כי סוף-סוף נמצא אדם שהור ונקי-כפיים, לתפקיד המשתית. הבקע הראשון חל בפברואר 1962.

כאשר הופיע ממלא-מקום שרי-האוי-צר, חיים בר-לב, בפני ועדת-הכספים של הכנסת ביום הראשון האחרון, היתה בפיו רק בקשה אחת: כי הדיון יישמר בסוד. ואכן, הדיווח שמסר השר, ראוי היה כי ייגנו, אבל רק כדי שלא יסמיקו פני הציבור מאוזלת-היד והטימטום של ה-אחראים לפרשיות הכשל של החברה ל-ירשאל והבנק של טיבור רוזנבאום.

למרות שבר-לב פתח את דבריו בהוד-עה כי יוצא צרע-כובי-ציאה-מהארץ נגד מיכאל צור, וכי הטיל על הפרקלי-טות לחקור את הפרשה, לא נרגעו חברי הוועדה. אהרון אפרת תבע לדעת, האם קיבל מיכאל צור עמלות על התפקדות של כ-25 מיליון דולר בחברות הוואדיות של רוזנבאום.

בר-לב לא יכול היה להשיב על כך, אבל לעומת זאת, "בישר" לחברי הוועדה, כי הסכומים שהופקדו על-ידי החברות הקשורות בחברה לישראל אינם רק 23.4 מיליון דולר כפי שדווח עד כה (פרט ל-העולם הזה, שמסר עוד לפני שבועיים כי סך ההפקדות של חברות ישראליות בחברות הוואדיות מגיע ל-40 מיליון דול-ר).

מסתבר, כי נוסף ל-8.7 מיליון דולר הפקדות של החברה לישראל, 11.7 מיליון דולר של צ"ם ועוד שלושה מיליון דולר של בתי הזיקוק - התגלו עכשיו ל-ממשלה עוד שישה מיליון דולר, שהופקדו בידי חברה הקשורה בתי-הדין-היוקוק. אם להוסיף לכך את המישה מיליון הי-דולר הסתכוס של סולג בונה, הרי שי-היום יודעת כבר הממשלה על 35.4 מיל-יון דולר - וזהו רק התחלה.

שכן בר-לב בישר, כי הממשלה תהיה מוכנה להשקיע במחלת הבנק של רוני-באום עד 20 מיליון דולר, כדי למנוע שואה של 14 מיליון המפקדים היהודיים שלו. הח"כ היחידי שתמן בשר בעניין, היה שלמה לורנץ מאגורי.

שוחד בסיארה-לאונה

אחר שאין הסבר כלכלי להפקדות המטרופות של 35 מיליון דולר בי-חברות ללא ביטחונות, וזאת לאחר שיו-ר מועצת-המנהלים של החברה לישראל, הכרוז רוטשייד, הורה למיכאל צור לחסל כל פקדון אצל טיבור רוזנבאום, הרי ההסבר היחידי הוא שמישהו נהנה וקיבל שוחד בגין הפקדות אלו.

יש די הוכחות כי בעבר, ולאורך כל הקריירה שלו, כבן-טיפוחיו של ספיר ו-ילד-הפלא של הכלכלה הישראלית, הועלו נגד מיכאל צור האשמות בדבר לקיחת שוחד.

המיקרה האחרון הידוע הוא משנת 1968. מיכאל צור היה אז יו"ר מועצת-המנהלים של בתי-הדין-היוקוק. אלה יומו הקמת בתי-הדין-היוקוק בסיארה-לאונה, ולשם קבלת העבודה ביקש צור אישור לשיחוד שרים באותה מדינה, בסכום של כמה מיליוני דולרים. האישור ניתן, על-ידי האחראים באוצר לשיחוד באפריקה (באוצר היתה ועדה קבועה לשם כך, בה ישבו מנהל רשות החברות הממשלתיות, המפקח על מטבע זר והחשב הכללי). זמן קצר לאחר מכן היתה הפסיכה בסיארה-לאונה, והי-מימשל החדש חשף את פרשת השוחד. כאשר פורסמה הפרשה ברבים, התגלה כי סכום השוחד שניתן היה קטן בהרבה מן הסכום שצור לקח לשם השיחוד. מבקר